

ÇEVİRİMİÇİ SEMPOZYUM ONLINE SYMPOSIUM

WANAT

M.Ö. İkinci Binyılda Batı Anadolu

Son Gelişmeler ve Geleceğe Dair Görüşler

Western Anatolia in the Second Millennium BCE

Recent Developments and Future Prospects

15–16 Nisan April 2021

Çevrimiçi sempozyum genel katılıma açıktır. Katılmak için önceden kayıt olmayı unutmayınız. İngilizce ve Türkçe simultane çeviri yapılacaktır.

Daha fazla bilgi için anamed.ku.edu.tr

The online symposium is open to the public. Please register in advance.

English-Turkish simultaneous translation will be provided.

For more information anamed.ku.edu.tr

FACULTY OF ARTS
Charles University

EBERHARD KARLS
UNIVERSITÄT
TÜBINGEN

SEMPOZYUM ÖZETLERİ | SYMPOSIUM ABSTRACTS

1. OTURUM | SESSION 1

YAZILI KAYNAKLAR | WRITTEN SOURCES

Aygül Süel, Hitit Üniversitesi (Çorum); **Murat Aydın**, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi & Ankara Üniversitesi

Batı Anadolu'dan Yeni Haberler: Ortaköy-Şapinuwa'dan Son Tarihi Keşifler

Hitit medeniyeti ile ilgili çalışmalar artarak devam etmektedir. Yirminci yüzyılın başlarında keşfedilen Boğazköy-Hattuşa'dan Hitit tarihi ve kültürüne dair göze çarpan miktarda bilgi alınırken, son yıllarda yeni kazılan merkezlerde yazılı kayıtların ve diğer buluntuların ele geçmesi Hititler ve çağdaşları hakkında daha fazla veri ile çalışmalar yapılmasına olanak sağlamıştır.

Yirminci yüzyılın sonlarında keşfedilen Şapinuwa yerleşimi, Hattuşa'da olduğu gibi Hitit krallarının yaşadığı, zengin arşivleri olan bir devlet merkezi olarak yeni bilgiler sunmaktadır. Önemli bir dini, idari ve askeri merkez olan Hitit Devleti'nin başkentinde olduğu gibi, Şapinuwa'da keşfedilen belgelerin içeriği de devlet idaresi ile ilgilidir. Bu belgeler arasında özellikle Hitit tarihi ve kronolojisi ile ilgili belgeler yepyeni ve önemli bilgiler içermektedir. Örneğin Şapinuwa'da keşfedilen belgelerden, MÖ 14. yüzyılın başlarında, Hititlerin büyük kral Tuthaliya II/III (Hurriçe *Tasmisarri* olarak bilinir) ve kraliçe Taduhepa tarafından yönetildiği anlaşılmaktadır.

Bu sunumda, Şapinuwa arşivlerinde bulunan yaklaşık 4000 tablet arasından Batı Anadolu ile ilgili olanlara odaklanıyor, aynı zamanda

Hitit tarihi ve kronolojisi hakkında yeni bilgi ve verileri sunuyor ve tartışıyoruz.

What's New in Western Anatolia? Recent Historical Discoveries from Ortaköy-Sapinuwa

Studies on Hittite Civilization continue at an increasing pace. While a conspicuous amount of information on Hittite history and culture was obtained from Boğazköy-Hattusa, which was discovered only at the beginning of the twentieth century, in recent years the discovery of written records and other findings in newly excavated centers has enabled us to work with a greater extent of data.

Discovered at the end of the twentieth century, the site of Sapinuwa offers new contributions to our knowledge as a state center with rich archives where, as in Hattusa, Hittite great kings lived. As in the capital of the Hittite State, which was a pivotal religious, military, and administrative center, the contents of the Sapinuwa documents are related to state administration. In particular, documents on Hittite history and chronology provide brand new and crucial information. From the documents uncovered in Sapinuwa, for instance, it is understood that at the beginning of the fourteenth century BCE, the royal ruling couple was composed by the Great King Tuthaliya II/III (known also by the Hurrian name *Tasmisarri*) and Queen Taduhepa.

In this paper, we focus on those documents among the approximately 4000 tablets found in the archives of Ortaköy-Sapinuwa that relate to western Anatolia, and we present and discuss new information and data about Hittite history and chronology.

Metin Alparslan, İstanbul Üniversitesi; Semih Gerçek, Hitit Üniversitesi (Çorum)

Ortaköy-Şapinuwa'da Bulunan Tabletler Işığında Batı Anadolu'daki Yerler ve Yerleşimler

Ortaköy-Şapinuwa'da 1990'lardan beri devam eden arkeolojik kazılarda 4000'e yakın kil tablet ve parçaları elimize geçti. Bu tabletlerdeki metinlerin birçoğu karşılıklı mektuplaşmalardan (özellikle Hitit krallarına gelen mektuplar ve yanıtlar) oluşmaktadır. Geçmişte benzer tabletlerdeki birçok yer isminin lokalizasyonu, daha önce bulunan tabletler aracılığı ile anlaşılmış olmasına rağmen, birçok yer isminin de tam konumu bilinmemektedir. Ortaköy-Sapinuwa'da ele geçen bu tabletlerin yeri tam çözülmemiş yerleşimlerin konumlarını lokalize etmeye bizleri daha da yakınlaştıracığına inanıyoruz. Örneğin, Boğazköy-Hattuşa arşivlerinde bir kez adı geçen Hapuriya kenti, Sapinuwa tabletleri eşliğinde İç Batı Anadolu'da lokalize edilmiştir. Bu yüzden makalemizin ana konusu buna benzer şehirlerin yeni tabletler eşliğinde Batı Anadolu'daki lokalizasyonudur. Bu yeni tabletler ışığında Batı Anadolu'nun MÖ 2. binyıldaki tarihsel coğrafyası hakkında sonuçlarımızı paylaşacağız.

Places and Spaces in Western Anatolia According to the New Texts from Ortaköy-Sapinuwa

Since the beginning of the archaeological excavations in 1990, around 4000 clay tablets and clay tablet fragments have been found at Ortaköy-Sapinuwa. A significant part of these documents consists of correspondences (i.e., letters, mostly from or to the Hittite king). In many of these letters place names known from other tablets are mentioned, place names whose exact localization, however, so far could not be determined with certainty. Through the Ortaköy-Sapinuwa texts, we now believe that we can get closer to the

localization of some of these place names. For instance, the city of Hapuriya, which is documented in the royal archives of Boğazköy-Hattusa only in a single text and has been localized in inner western Anatolia, occurs several times in the texts from Sapinuwa. Thus, the subject of our paper will be a selection of texts with place names that can be localized in western Anatolia. Based on these texts, we will attempt to draw new conclusions on the historical geography of western Anatolia in the second millennium BCE.

2. OTURUM | SESSION 2 KÜLTÜLER, DİN VE DEFİN TÖRENLERİ | CULT, RELIGION AND BURIAL RITES

Meltem Doğan-Alparslan, İstanbul Üniversitesi

M.Ö. İkinci Binyılda Batı Anadolu'daki Yerel Kültürler

Batı Anadolu'da MÖ 2. binyıl kültürlerinden bahsederken, Hitit kökenli kültürler yerine Luwi kökenli kültürleri anlamak gereklidir. Ege Denizi'nden Kizzuwatna ve Kuzey Suriye'ye kadar varlık gösteren Luwi kültürünü, bu kültürün sahibi olan Luwilerle ait bir arşivden ya da kendi kayıtlarından öğrenemiyoruz. Bu da MÖ 2. binyılda Hitit arşivlerine bu konuda sık sık başvurmamıza neden olmaktadır. Oysaki Luwilerin bir hikâyesi, geçmişi, yani tarihi olmalıdır. Bu bilgi eksikliğinin nedeni farklı bir yaklaşımla, Luwilerin yarı göçebe olması ile açıklanmıştır.

Bildirinin asıl konusunu teşkil eden Batı Anadolu'daki Luwi dini öğelerini anlamak için, kendisi gibi Hint-Avrupalı olan Hitit kültürlerinden ve beraberinde Anadolu'da varlık gösteren (hatta erken zamanlardan beri varlık gösteren) Hatti ve Hurri kültürleri ile etkileşimini göz önünde bulundurmak gerekir. Çünkü Batı Anadolu'ya kıyasla daha iyi bilinen Orta Anadolu coğrafyasında, bu kültürlerin Luwilerle bir etkileşimi

olduğu açıktır. Bu etkileşimin izlerini göremediğimiz Batı Anadolu'da ise durum biraz farklıdır. Bu bakımdan geniş anlamda Arzawa bölgesi ve territoryumu, lokal Luwi kùltlerinin en iyi temsil edildiği ve kendini en iyi gösteren bölge olarak ön plana çıkmaktadır. Bildirimiz bu çerçevede batılı Luwi kùltlerini tartışacaktır.

Local Cults in Western Anatolia during the Second Millennium BCE

When considering local cults in western Anatolia during the second millennium BCE, special attention must be paid to the cults of Luwian origin rather than Hittite origin. We cannot learn about the culture of the Luwians, whose presence extended from the Aegean Sea to Kizzuwatna and northern Syria, from any of their archives or other records. That is why we are frequently forced to consult the Hittite archives from the 2nd millennium BCE. However, the Luwians must have had their stories, their past, and that means their own history. The lack of information on Luwian culture has been explained by the fact that the Luwian population might have been semi-sedentary.

In order to understand Luwian religious elements in Western Anatolia, which is the main subject of this presentation, it is necessary to consider the Hittite cults, which were also Indo-European. Interactions with the Hattian and Hurrian cultures that existed in Anatolia from earlier times should be taken into consideration, as well. Based on the information that we have on central Anatolia, which is better known compared to western Anatolia, it is clear that these cultures interacted with the Luwians. The situation is slightly different in western Anatolia, where we cannot see these traces. In this regard, the Arzawa territory in a broad sense stands out as a region where local Luwian cults are best represented and manifested. This presentation will discuss western Luwian cults within this framework.

Filip Franković, Heidelberg University

Yaşamda ve Ölümde Birlik: M.Ö. İkinci Binyılda Doğu Ege-Batı Anadolu'daki Gümü Geleneklerinin Yerelliği Üzerine

Önceki araştırmalar, Doğu Ege-Batı Anadolu'yu, Orta Anadolu'daki yüksek kültür merkezleri ile Yunan anakarasına kültürel olarak bağlı bir bölge olarak görüyordu. Bölgeye yönelik bu tür bir yaklaşım, son yıllarda çeşitli araştırmacılar tarafından yeniden yapılandırılmış olsa da, bölgeyi bağımsız bir varlık olarak ele alan yeni teorik ve metodolojik gelişmeler ışığında, gömü uygulamaları hâlâ tam olarak yeniden incelenmemiştir. MÖ 14. ve 12. yüzyıllar arasında Miken tipi mezarların ve beraberindeki mezar eşyalarının Yunan anakarasının Doğu Ege-Batı Anadolu Bölgesi üzerindeki önerilen etkisinin ana argümanlarından biri olduğundan, bu durum oldukça şaşırtıcıdır.

Bölgedeki gömü uygulamalarıyla ilgili araştırmaların çoğu, yalnızca gömü kontekstlerinde bulunan Miken etkisine odaklanmıştır. Sonuç olarak, Miken kültürel etkisiyle ilişkilendirilemeyen gömü stilleri—ve hatta bütün mezarlıklar—tamamen ihmal edildi veya kısaca “yerel” veya “Anadolu” olarak tanımlandı. Böylesine basitleştirilmiş bir yaklaşım, en azından MÖ 2. binyılın başından bu yana, Batı Ege'den ve Anadolu'nun geri kalanından kademeli ve bağımsız olarak gelişen bölgenin büyük bölümündeki gömme uygulamalarının karmaşıklığını tamamen göz ardı etti.

Bu sunum, Doğu Ege-Batı Anadolu bölgesindeki MÖ 2. binyıllı gömü uygulamalarının bağımsız karakterine odaklanmaktadır. Muhtemel Batı Ege ve Orta Anadolu etkileri tartışılacak olsa da sunum çoğu durumda iki bölgenin etkilerinin gereğinden fazla vurgulandığını savunmaktadır. Argümanları desteklemek için üç ayrı somut örnek çalışması sunulmuştur: a) Orta Anadolu'da bulunan Gordion'daki Batı

Anadolu tipi mezarlığın bulunması; b) Batı Anadolu taştan yapılmış oda mezarlarının kökeni; ve c) kül saklama kabı olarak seramik kapların kullanılması.

United in Life, United in Death: Towards an Independent Position of Second Millennium BCE Burial Practices in the Eastern Aegean-Western Anatolia

The previous scholarship considered the eastern Aegean-western Anatolia as a dependent region, located between the centers of high culture in Central Anatolia and on the Greek Mainland. Although such an approach to the area has been deconstructed by various authors in more recent years, burial practices have still not been properly re-examined in the light of new theoretical and methodological developments, which treat the region as an independent entity. This is rather surprising, as the introduction of Mycenaean-type tombs and accompanying grave goods between the fourteenth and twelfth centuries BCE has been one of the main arguments for the proposed influence of the Greek Mainland on the eastern Aegean-western Anatolia region.

Most of the large studies of the burial practices in the area focused exclusively on the Mycenaean traits present in funerary contexts. Consequently, the aspects of burial practices or even whole cemeteries which could not have been associated with the Mycenaean cultural influence were completely neglected, or only briefly described as “local” or “Anatolian.” Such a simplified approach completely ignored the complexity of burial practices in the larger part of the area, which developed gradually and independently from the western Aegean and the rest of Anatolia, at least since the beginning of the second millennium BCE.

This paper focuses on the independent character of the second millennium BCE burial practices in the eastern Aegean-western Anatolian region. Possible western Aegean and Central Anatolian influences are discussed, but the paper argues that in many cases the influences of the two regions have been overemphasized. Three separate case studies are presented to support the arguments: a) the appearance of the western Anatolian-type cemetery at Gordion in Central Anatolia; b) the origin of western Anatolian stone-built chamber tombs; and c) the use of ceramic vessels as urns.

3. OTURUM | SESSION 3 ÜRETİM VE EKONOMİ 1 | PRODUCTION AND ECONOMY 1

Peter Pavúk, Charles University (Prague); **Tunç Kaner**, Koç Üniversitesi (İstanbul)

Mat ve Çoğunlukla Bezemesiz Monokrom (Tekrenkli) Çömlekler mi, Yoksa Batı Anadolu M.Ö. İkinci Binyıl Çömlekçiliğinin Gizli Güzelliği mi?

Uzmanlar Batı Anadolu'nun daha ünlü komşularının gölgesinde kaldığından şikayet ettiğinde, ailenin en ihmal edilen üyesi her zaman yerel çömlekler olmuştur. Zaten çanak çömleklere gösterilen ilginin azlığı neredeyse her zaman Miken ve diğer boyalı mal grupları ile ilgili olmuştur.

Bu sunum, Batı Anadolu Orta ve Geç Tunç Çağı çanak çömlek geleneklerinde tanınan genel özelliklere ve bu özelliklerin komşu bölgelerde gördüklerimizle nasıl eşleştiğini (veya eşleşmediğini) incelemektedir. İşlevsel ve teknolojik ama aynı zamanda estetik yönleri de kapsayan, çanak çömlek repertuarının içerden ve dışardan nasıl görüldüğünü bakış açımıza yansıtıyoruz.

Troya, Kaymakçı, Bakırçay Vadisi ve Bademgediği Tepe’de ilk elden edinilmiş çanak çömlek hakkındaki bilgilerimize dayanarak, Batı Anadolu çanak çömleğinin yapılandırılmış bir görünümünü, bu geniş alana yayılan çeşitli malların yüzey işlemleri ve dekoratif unsurları göz önünde bulundurularak dağılımlarını aktarıyoruz. Hangi yönlere vurgu yapıldığına bağlı olarak, bölgenin farklı şekillerde nasıl yapılandırılmış olabileceğini netleştirmeye çalışıyoruz. Şekiller açısından, Batı Anadolu ve Batı Anadolu’nun doğu ve batı komşuları arasında görülen mutfak kaplarının yapım gelenekleri karşılaştırılması gibi genel olarak fonksiyonel kategorileri inceliyoruz. Bunu yapmanın mümkün olduğu yerlerde, binyıl boyunca meydana gelen değişiklikleri de ele alıyoruz.

Pars pro toto (bütünden alınan bir kısım) gibi, Gri Anadolu Mal Grubu ve Altın Mika Astarlı Mal Grubu da bizim çalışma konumuz. Batı Anadolu’nun büyük bir kısmının sadece yüzey araştırmalarında bulunan yüzey buluntularıyla bilinmesine rağmen, bizler 2020 bilgileriyle bölgenin bütünsel resmini sunmayı amaçlıyoruz.

Dull, Mostly Undecorated Monochrome Pots? The Hidden Beauty of Western Anatolian Second-Millennium BCE Pottery

When experts complain that western Anatolia lies in the shadow of its more famous neighbors, the most neglected member of the family is always local pottery. The little attention given to pottery anyway almost always concerns Mycenaean and other painted wares.

This paper looks at broader patterns recognizable in western Anatolian Middle and Late Bronze Age pottery traditions and how they match (or do not match) what we see in neighboring regions. Covering functional and technological but also aesthetic aspects, we approach the pottery repertoire as seen from within and from outside.

Based on first-hand knowledge of pottery from Troy, the Bakırçay Valley, Kaymakçı, and Bademgediği Tepe, we convey a structured view of western Anatolian pottery, targeting the distributions of various wares, surface treatments, and decorative elements across this large area. We try to make clear how the region could have been structured in different ways, depending on which aspects one stresses. In terms of shapes, we look at general functional categories such as table wares to compare habits between western Anatolia and its neighbors to the east and the west. Where possible, we address also changes throughout the millennium.

As pars pro toto, we use Anatolian Gray Ware and Gold Wash Ware as two case studies. Even though large areas of western Anatolia are known only from surface materials recovered during surveys, we aim to offer a holistic picture of the area, reflecting the state of knowledge in the year 2020.

[Çiğdem Maner, Koç Üniversitesi \(İstanbul\)](#)

M.Ö. İkinci Binyılda Batı Anadolu Tekstil Endüstrisi: Arkeolojik ve Yazılı Kanıtları Değerlendirme ve Genel Bakış

Tekstil ürünleri, Orta ve Geç Tunç Çağları'nda antik Yakın Doğu'daki en önemli ticaret ürünlerinden biriydi ancak kazılarda tekstil kalıntılarının az ele geçmesi sebebiyle arkeolojideki önemleri göz ardı edilmektedir. MÖ 2. binyılda Anadolu, tekstil için önemli bir üretim yeri ve önemli bir ticaret limanıydı. Kültepe Karum Kaneş'te (günümüz Kayseri yakınlarında) keşfedilen çivi yazılı metinler, Orta Tunç Çağı'nın tekstil endüstrisi, ticareti, hayvancılık, boyalar ve yün tekstil üretimine ışık tutmaktadır. Geç Tunç Çağı için ise Hitit çivi yazılı ve Miken Linear B metinleri tekstil üretimi, boyaları ve ticareti hakkında bilgi sunmaktadır. Anadolu'daki nemli koşullardan dolayı kazılarda elde edilen korunmuş kumaş miktarı çok azdır. Bu nedenle tekstil endüstrisi

ağırlıklı olarak ağırşaklar, dokuma ağırlıkları, makaralar, iğneler, taraklar, dokuma aletleri gibi tekstil ile ilişkili buluntularla yeniden yapılandırılmaktadır. Batı Anadolu, yerel toplulukların Minos, Miken ve Hitit kültürleri gibi Orta ve Geç Tunç Çağı medeniyetlerinden etkilenmiş bir kültür bölgesi olarak kabul edilir. Bu sunum, Orta ve Geç Tunç Çağı dönemlerine tarihlenen Batı Anadolu yerleşimlerinde keşfedilen tekstil ile ilişkili buluntulara genel bir bakış sunmakta ve bu bölgedeki tekstil endüstrisinin genel özelliklerini yeniden yapılandırmayı amaçlamaktadır. Ayrıca, zaman zaman kazılarda yerel olmayan tekstil aletlerin keşfedildiği gibi, “yabancı” tekstil araçlarının ticaret, yabancı gelinler ve modadaki değişimler gibi olası etkileri ve nedenleri tartışılacaktır. Son olarak, bilimsel analiz yöntemleri, geleceğe yönelik beklentiler ve Batı Anadolu MÖ 2. binyıl tekstil çalışmaları için öneriler sunacaktır.

Textile Industry in Western Anatolia in the Second Millennium BCE: An Evaluation and Overview of Archaeological and Textual Evidence

Textiles were one of the most important trade commodities in the ancient Near East during the Middle and Late Bronze Ages. However, their importance is often underestimated because textile remains at excavations are scarce. During the second millennium BCE Anatolia was an important production place for textiles and an important port of trade. The cuneiform texts discovered at Kültepe Karum Kanesh (near Kayseri) offer an exclusive insight into the textile industry, trade, pastoralism, dyes, and wool production of the Middle Bronze Age. For the Late Bronze Age Hittite cuneiform and Mycenaean Linear B texts offer insights into textile production, dyes, and trade. In Anatolia—due to its generally wetter conditions—the amount of preserved fabrics recovered from excavations is very little, hence the textile industry can be reconstructed mainly through textile tools such as spindle whorls, loom weights, spools, weaving swords, needles, combs, and pins. Western Anatolia is considered an entangled cultural zone, where

local communities were influenced by Middle and Late Bronze Age civilizations such as the Minoan, Mycenaean, and Hittite cultures. This paper presents an overview of the textile tools discovered in western Anatolian sites dating to the MBA and LBA and aims to reconstruct the general characteristics of the textile industry in this region. As also non-local textile tools are discovered from time to time on excavations, possible influences and reasons for “foreign” textile tools—such as trade, foreign brides, and changes in fashion—will be discussed. Finally, methods of scientific analysis, prospects, and suggestions for textile studies of second millennium BCE western Anatolia will be introduced.

4. OTURUM | *SESSION 4* ÜRETİM VE EKONOMİ 2 | *PRODUCTION AND ECONOMY 2*

Dalila Maria Alberghina, Koç Üniversitesi (İstanbul); **Miloš Roháček**, Charles University (Prague)

Tipoloji ve Elementler: M.Ö. İkinci Binyılda Batı Anadolu Metal Endüstrisine Genel Bir Bakış

Batı Anadolu'daki antik metalurji endüstrileri üzerine yapılan araştırmalar, öncelikle tüm yarımada boyunca MÖ 3. binyılı karakterize eden önemli teknolojik, stilistik ve kültürel gelişmelere odaklanmıştır. MÖ 2. binyılda siyasi olarak parçalanmış ve bir şekilde kültürel olarak geri kalmış bir bölge algısı, Orta Tunç Çağı ve Geç Tunç Çağı dönemlerine ait materyal kanıtların yorumunu derinden etkiledi. Bu nedenle, bölgede MÖ 2. binyıla tarihlenen hızla artan metalurjik veri miktarının analizi, genellikle yalnızca Ege ve Orta Anadolu'nun daha iyi bilinen çağdaş kültürel ufuklarına yakınlık ve/veya bunlardan farklılık açısından yapılmıştır.

Tipolojik ve arkeometrik veri setlerinin entegrasyonu yoluyla, bu sunum Batı Anadolu'daki Orta ve Geç Tunç Çağları metalurji endüstrilerindeki gelişmeler hakkında güncel bilgi durumunun bir analizini sağlamayı amaçlamaktadır. Orta Gediz Nehri vadisindeki Kaymakçı'nın MÖ 2. binyıl kalesinden yeni arkeometrik verilerin analizi burada hem kıyı hem de İç Batı Anadolu'da bulunan yerleşimlerden toplanan, tipolojik olarak sınıflandırılan ve analiz edilen yayınlanmış metal öğelerin genel görünümü ile birleştirilmiştir.

Yayınlanmış veri setleriyle olan karşılaştırmalar, hammaddenin bulunduğu yerler, ticaret, teknolojik ve stilistik tercihler bağlamında varolan ortak modellerin, çeşitlendirilmiş stratejilerin önemini vurgular. Sonuçlar yerel metal endüstrilerinin artan düşüşü fikrine karşı bir antitezi ve Orta ve Geç Tunç Çağı'nın Batı Anadolu metalurjik ufuklarını karakterize eden harici girdiler ve otonom yeniliklerin kombinasyonunun vurgulanmasını içermektedir.

Of Types and Elements: A Combined Assessment of Western Anatolian Metallurgical Industries in the Second Millennium BCE

The study of ancient metallurgical industries in western Anatolia has focused primarily on the crucial technological, stylistic, and cultural developments characterizing the third millennium BCE across the entire peninsula. The shared vision of a politically fragmented and, somehow, culturally backward region during the second millennium BCE has deeply affected the interpretation of material evidence dating to the Middle Bronze Age (MBA) and Late Bronze Age (LBA) phases. Thus, the analysis of the growing amount of metallurgical data available in the region dating to the second millennium has often been conducted only in terms of affinity to and/or difference from the better known contemporary cultural horizons of the Aegean and central Anatolia.

Through the integration of typological and archaeometric datasets, this paper aims to provide an updated analysis of the current state of knowledge on the developments of MBA and LBA metallurgical industries in western Anatolia. The analysis of new archaeometric data from the second millennium BCE citadel of Kaymakçı in the Middle Gediz river valley is here combined with the overview of collected, typologically sorted, and analyzed published metal items from sites located both in coastal and inland western Anatolia.

The comparison with published datasets highlights existing shared patterns and diversified strategies in terms of raw material provenance and trade, technological choices, and stylistic preferences on diachronic and regional levels. Conclusions include a challenge to the idea of a progressive downfall of local metal industries and a highlighting of the combination of external inputs and autonomous innovations that characterize the western Anatolian metallurgical horizons of the MBA and LBA.

Canan akırlar, University of Groningen; **Francesca Slim**, University of Groningen; **Şengül Fındıklar**, Ko Üniversitesi (İstanbul)

Ge Tun ağı Batı Anadolu'sunda Hayvancılık

Hayvancılık, Tunç ağı topluluklarının, Geç Tunç ağı erken Őehir toplumlarına ekonomik ve sosyopolitik olarak evrilmesine paralel olarak uyum sağladı. Bu toplumsal deđiŐikliklerin izlerine Miken Yunanistan'ı ve Hitit Anadolu'su idari merkezlerinin metinlerinde ve zooarkeolojik kayıtlarında rastlanabilir. Hayvan ekonomisinin merkezleŐmesi ve yođunlaŐması hayvansal ürünlerin çalıŐan nüfusu beslenmesine, askeri güçlerin desteklenmesine ve saray ve dini merkezlerin tedarik edilmesine izin verdi. Saray merkezleri yün ve et üretmek için büyük sayılardaki keçi ve koyun sürülerini kontrol etti. Büyükbaş hayvanlar ise tarım işleri ve prestij için önemliydi. Domuz

hayvancılığı Yunanistan ve Anadolu'daki merkezi yerlerde değişkenlik gösterse de Hitit Anadolu'sunda dahi küçük çaplı domuz hayvancılığı halka yemek ve domuz yağı sağladı.

Anadolu ve Yunanistan Geç Tunç Çağları'nda hayvan ekonomilerini anlamamıza yardımcı olan temel kaynak Hitit ve Miken merkezlerinden elde edilen zooarkeolojik verilerdir. Batı Anadolu'daki kazılarda faunal kalıntıların sistematik toplanması ve analizi, bölgedeki temel geçim kaynaklarını, ekonomik ve sosyopolitik düzenini anlamamıza yardımcı oluyor. Bu sunumda, Kaymakçı, Troya, Klazomenai ve Beycesultan'da toplanan faunal kalıntılardan yola çıkarak Batı Anadolu'daki hayvancılığı anlamaya çalışacağız. Aynı zamanda, temel hayvansal gıdanın (keçi, koyun, büyükbaş ve domuz) göreceli önemi karşılaştırılacak ve hayvanların mortalite ve biyometrisinden bölgedeki hayvancılık stratejileri anlaşılacaktır. Sunumu, bağlantılar, ölçü, ekoloji ve kültürel etkileşimler gibi Batı Anadolu zooarkeolojisinde potansiyel yeni tartışma noktalarını detaylandırarak bitireceğiz.

Animal Husbandry in Late Bronze Age Western Anatolia

Animal husbandry congruently adapted to the economic and socio-political transformation of Bronze Age communities to early state societies of the Late Bronze Age. These transformations are tracked in early writings and in the zooarchaeological record from administrative centers in Mycenaean Greece and Hittite Anatolia. The centralization and intensification of animal economy ensured animal products to feed the working population, supply military forces, and provision for palatial and ceremonial uses. Palatial centers kept large flocks of sheep and goats for wool and meat production, and cattle were valuable property for agricultural labor and prestige. Pig husbandry varied across centers and regions in Greece and Anatolia, but even in Hittite Anatolia small-scale pig husbandry provided food and lard.

Our recent understanding of animal economies in wider LBA Anatolia and Greece has been largely dependent on the zooarchaeological data from large Hittite and Mycenaean centers. Systematic collection and analysis of faunal remains found at ongoing archaeological excavations in western Anatolia currently allow us to investigate basic subsistence and systems of economic and socio-political organization in this region. Based on faunal data from Kaymakçı, Troy, Clazomenae, and Beycesultan, we discuss western Anatolian patterns of animal husbandry. We compare the relative importance of the main food taxa (sheep, goat, cattle, and pigs) versus wild food resources, and detail husbandry strategies based on mortality and biometry data. We conclude by suggesting discussion foci that we feel are essential in future zooarchaeological studies in western Anatolia, namely connectivity, scale, ecology, and cultural influences.

Nami Shin, Koç Üniversitesi (İstanbul) & Tübingen University;
Benjamin Irvine, Koç Üniversitesi ANAMED (İstanbul)

Batı Anadolu, Kaymakçı Tunç Çağı Tahıl Kalıntılarının Kararlı Karbon ($\delta^{13}C$) İzotop Analizlerinin Ön Değerlendirmesi

Batı Anadolu'da yer alan Geç Tunç Çağı'na tarihli Kaymakçı sitadeline gerçekleştirilen daha önce detaylı bir şekilde araştırılmamış arkeobotanik analizler, bölgenin tarımsal modeli ve uygulamaları hakkında yeni bilgiler sağlamaktadır. Sitadelin büyüklüğü, konumu ve birkaç çağdaş sitadele olan yakınlığı Kaymakçı'nın önemini ortaya koymakta ve bu farklı kaleler arasında daha geniş bir etkileşim ağının potansiyeline işaret etmektedir. Kaymakçı'da ele geçen arpa (*Hordeum vulgare*) ve buğday (*Triticum aestivum/durum*) taneleri üzerine yapılan kararlı karbon ($\delta^{13}C$) izotop ön analizleri, sitadel sakinlerinin tarımsal uygulamaları hakkında yeni bilgiler sağlamaktadır. Kaymakçı'da bugüne kadar yapılan arkeobotanik analizler, alandaki başlıca ekinlerin arpa (*Hordeum vulgare*), buğday (*Triticum aestivum/durum*), burçak

(*Vicia ervilia*), nohut (*Vicia ervilia*) ve üzüm (*Vitis vinifera*) olduğunu ortaya koymuştur. Mevcut arkeobotanik verilere tamamlayıcı olarak, arpa ve buğday örneklerinin kararlı karbon izotop analizleri, sulama veya mevsimsel göl kenarı sularını da içeren bitki yetiştiriciliğinin uygulamalarının olası kullanımının anlaşılmasında yardımcı olacaktır. Kaymakçı'dan elde edilen tahılların kararlı karbon izotop analizleri, yalnızca sitadel için değil, Batı Anadolu için de tarımsal uygulamaların yeniden yapılandırılması için veriler sunmaktadır.

Preliminary Analysis of Stable Carbon ($\delta^{13}\text{C}$) Isotopes of Cereal Remains from Bronze Age Kaymakçı, Western Anatolia

Archaeobotanical analysis from Late Bronze Age Kaymakçı, a citadel site in western Anatolia, provides new insights into the agricultural patterns and practices of this understudied region. The citadel's size, location, and close proximity to several contemporary citadels demonstrate its importance and point to the potential of a larger network of interaction between these different citadels. Preliminary analysis of the stable carbon ($\delta^{13}\text{C}$) isotopes of barley (*Hordeum vulgare*) and free-threshing wheat (*Triticum aestivum/durum*) grains from Kaymakçı provides new insights about the agricultural practices of the citadel's inhabitants.

Archaeobotanical analyses at Kaymakçı thus far have revealed that barley (*Hordeum vulgare*), free-threshing wheat (*Triticum aestivum/durum*), bitter vetch (*Vicia ervilia*), chickpea (*Cicer arietinum*), and grape (*Vitis vinifera*) are the major crops at the site. Complementary to the current archaeobotanical data, stable carbon isotopes of the barley and free-threshing wheat of the site aid in understanding possible use of intensification practices of plant cultivation, which include irrigation or seasonal lakeside inundation. Though preliminary, stable isotope analysis of the cereal remains from

Kaymakçı offer new data for reconstructing agricultural practices not only for the citadel but also for western Anatolia as a region.

5. OTURUM | SESSION 5
KÜLTÜR ETKİLEŞİMİ ve GEMİ BATIKLARI | CULTURE CONTACT and SHIPWRECKS

[Magda Pieni zek, Tübingen University](#)

Batı Anadolu ve Komşuları: Geç Tunç ağı Boyunca Bağlantılar ve Değiş Tokuş

Artan arkeolojik ve metinsel kanıtlar, Geç Tunç ağı Batı Anadolu’sunun, iddialı i ve dış politikalar yürüten Arzawa, Mira veya Seha Nehri  lkesi gibi güçlü yönetimlerin egemen olduğu bir kültürel manzara resmi olarak görülüyor. Böyle bir gelişme, güçlü bir ekonomik sisteme dayanıyor olmalıydı ve değiş tokuş kesinlikle ekonominin en önemli bileşenlerinden biriydi. Daha eski ve yakın tarihli Batı Anadolu kazılarında elde edilen kanıtlar, Ege, İç Anadolu ve aynı zamanda Doğu Akdeniz’de daha uzak bölgeler ile takas ilişkilerini göstermektedir. Özellikle Milet, Bakla Tepe, Panaztepe, Beşik-Tepe veya Troya gibi Ege kıyılarında bulunan sit alanlarından gelen buluntular, bu bölgenin Geç Tunç ağı’nda bölgesel ve bölgelerarası ticaret ağlarındaki rolünü göstermektedir. Bu durum hem kıyı boyunca uzanan deniz yollarını hem de Ege ile İç Anadolu’yu birbirine bağlayan kara yollarını ifade etmektedir.

Batı Anadolu bölgelerinden bazıları üretim merkeziydi ve önemli  lde ithal mal “t keticileriydi,” diğer bölgeler ise bölgesel veya bölgelerarası düzeyde önemli bir aracı rolü oynamış olabilirler. Kanıtlar sadece karnelyan, cam, fayans takıları veya yabancı çömlekler gibi kişisel s s eşyaları değil, aynı zamanda çeşitli silah türlerini, mühürleri

ve diğ er nesnel eri de iç erir. Bu sunum yalnız ca ne tür nesnel erin taş ındığı ve değı ş toku ş edildiğı sorusunu değı l, aynı zamanda bölgeler arası ileti ş imin nasıl yapıldığı, hangi deniz yollarının kullanılmı ş olabileceğı ve bunun arkasında kimin olabileceğı sorusuna da değı nererek–kimin sponsor ve organizatör olarak hareket ettiğini–soruyor.

Western Anatolia and its Neighbors: Communication and Exchange during the Late Bronze Age

Growing archaeological and textual evidence portray the picture of Late Bronze Age western Anatolia as a cultural landscape dominated by strong polities, such as Arzawa, Mira, or the Seha River Land, which conducted ambitious domestic and external policies. Such development must have been based on a strong economic system, and exchange was surely one of its most important components. Evidence coming from older and recent western Anatolian excavations demonstrate exchange relations with the Aegean, central Anatolia, but also more distant areas in the Levant. Especially the finds coming from the sites located on the Aegean coast, such as Miletus, Bakla Tepe, Panaztepe, Beş ik-Tepe, or Troy, show that the role of this area in the Late Bronze Age regional and interregional exchange networks was underestimated in the previous research. This point refers both to the maritime routes along the coast as well as to the land routes connecting the Aegean and inner Anatolia.

Some of the western Anatolian sites were centers of production and were considerable “consumers” of foreign goods, while others may have played the role of an important intermediary at the regional or interregional level. The evidence includes not only personal adornments such as carnelian, glass, faience jewelry, or foreign pottery, but also various kinds of weapons, seals, and other objects. This presentation not only addresses the question of what kind of

objects were transported and exchanged, but also how trans-interregional communication might have worked, which maritime routes could have been used, and who might have stood behind it—thus asking who acted as sponsors and organizers and who as agents of the enterprise.

Luca Girella, UniNettuno University of Rome; **Jana Mokrişov**, University of Cambridge

Küresel Düşün, Yerel Hareket Et: Orta ve Geç Tunç Çağı'nda Batı Anadolu, Girit ve Ege İlişkileri Hakkında Değişen Görüşler

Bu katkı, kendi başına bir bölge olmaktan ziyade bir Ege sınırı olarak Batı Anadolu'nun rolünden yararlanan kültürel aktarım süreçleri (örneğin, Minoalaşma, Mikenleşme ve melezlik) üzerine teorilerin gözden geçirilmesi ile başlayarak bu yaklaşımları ileriye taşımayı amaçlar. Yerel kültürel kimliklerin manipülasyonunu ve müzakeresini araştırmak için aşağıdan yukarıya, yerel perspektifleri ve hareketliliğin yönlerini birleştiren yaklaşımdan bağımsız bir dizi parametreyi savunur. Spesifik olarak, bu noktaları açıklamak için, sırasıyla "Minos" ve "Miken" dünyalarıyla etkileşime odaklanan iki örnek sunuyoruz. İlk örnek, Girit'te ilk sarayların inşa edildiği ve Batı Anadolu ile temasların öncekinden daha tutarlı olduğu (özellikle Güneydoğu Ege'de) Orta Tunç Çağı safhasına odaklanıyor. Bu örnek, "Minoalaşma" teriminin bu iki alan arasındaki kültürel temas süreçlerini görmenin doğru tanımı olup olmadığını araştırıyor. "Minoalaşma" kavramının ortaya çıkışı aslında Minos maddi kültürüne yaklaşımı tamamıyla etkiledi. İkinci örnek de Geç Tunç Çağı'nın geç evrelerine odaklanır ve Ege ve Anadolu arasındaki etkileşimlerin stabil olarak büyük ticaret ağları tarafından gerçekleştirildiği ve bu süreç sonunda Ege stili objelerin Anadolu'da ortaya çıktığı evreyi açıklamayı amaçlar. Genellikle Miken etkisi olarak yorumlanan bu evredeki etkileşimlerin aslında çokkültürlülük ve deniz aşırı bağlantıların kuvvetlenmesi yüzünden olduğu savunulur. Bunlar,

yerel toplulukların Miken kültürünü farklı, seçici yollarla ve doğası gereği heterojen bir bağlamda tüketmesine yol açar.

Think Global, Act Local: Changing Perspectives on the Relationship between Western Anatolia, Crete, and the Aegean in the Middle and Late Bronze Ages

This contribution begins with a review of the main interpretative theories on processes of cultural transmission (e.g., Minoanization, Mycenaeanization, and hybridity), which drew on the role of western Anatolia as an Aegean frontier rather than a region in its own right in order to go beyond these approaches. It advocates for an interpretation-neutral set of parameters that incorporate bottom-up, local perspectives, and aspects of mobility to investigate manipulation and negotiation of local cultural identities. Specifically, to illustrate these points, we provide two examples focused on the interaction with the “Minoan” and “Mycenaean” spheres respectively. The first case focuses on the Middle Bronze Age phase, when First Palaces were constructed on Crete and contacts with western Anatolia were more consistent than before (especially in the case of the Southeastern Aegean). This case study investigates whether “Minoanization” is the correct way to see the processes of cultural contact between these two areas. The way Minoanization was conceptualized, in fact, has influenced the interpretative frameworks adopted by scholars to explain the engagement with Minoan material culture. The second case study focuses on the later stages of the Late Bronze Age, when patterns of exchange between the Aegean and Anatolia were relatively stable and relied on the role of big nodes in regional networks (such as Miletos) that facilitated the production of Aegean-style objects in Anatolia. It will be argued that the interaction between Anatolia and the rest of the Aegean, usually explained in terms of increased Mycenaean influence and presence, can be instead explained in terms of multiculturalism and increased strength of

maritime connectivity. These allowed local communities to consume Mycenaean culture in distinct, selective ways and in an inherently heterogeneous setting.

Emre Kuruçayırılı, Boğaziçi Üniversitesi (İstanbul); **Joseph W. Lehner**, University of Sydney; **Nicholas Blackwell**, Indiana University; **Nicolle Hirschfeld**, Trinity University (Texas); **Moritz Jansen**, University of Pennsylvania; **Samuel Martin**, University of Arkansas; **Dominique Langis-Barsetti**, University of Toronto

Gelidonya Burnu Metal Kargosu ile İlgili Son Araştırmalar: Mevcut Sorulara Yeni Bakış

1960 yılında George Bass tarafından gerçekleştirilen Gelidonya Burnu batığı kazısı, sadece su altı arkeolojisinin başlangıcını işaretlemekle kalmadı, aynı zamanda Akdeniz'den Tunç Çağı'na kadar uzanan yaklaşık yarım düzine gemi enkazından birini kurtardı. Bakır külçe kargosuna ek olarak, gemi aynı zamanda büyük miktarda hurda bronz ve çeşitli metal aletler de taşıyordu; bunlara kazıcısının kargoyu gezici bir tamirci olarak tanımlamasına yol açan bir örs baskısı da dahil.

Gelidonya Burnu metalleri üzerine gerçekleştirdiğimiz yeni araştırma programımız, tipolojik ve kompozisyon analizleri, kurşun ve bakır izotop analizi, metalografi ve külçeler ile kişisel veya hurda bronz buluntuların üç boyutlandırılmasını içermektedir. Bu çeşitli araştırma yöntemlerini birleştirerek Doğu Akdeniz Tunç Çağı'nın metalurjik ekonomisine, yani bakır ve bronz üretim, dolaşım ve tüketim modelleri hakkında yeni bilgiler edinmeyi amaçlıyoruz.

Bu sunum, Gelidonya kargosunu yeniden değerlendirmemizin bir ön özetini sunmaktadır. Arkeometalurjik sonuçlarımız, Gelidonya ve Uluburun külçe toplulukları arasında kimyasal farklılıkların yalnızca metalin farklı kaynakları ile bağlantılı olmaması olasılığını ortaya

çıkardı, çünkü metal üretim tekniklerindeki değişimler kabaca yüz yıllık bir süre içinde meydana gelmiş olabilir ve bu iki geminin arasındaki ayrımı göstermektedir. Ayrıca, hurda bronz topluluğunu tipolojik karakterizasyonu ve kullanım aşınma incelemesi, gezici tamircinin gemideki varlığına ilişkin orijinal yorumun yeniden düşünülmesi gerektiğini ve konu hakkında daha fazla tartışmanın gerekli olduğunu göstermektedir. Bu yeni veriler göz önüne alındığında, birbirlerine karşı olmayan alternatif ön yorumlar öneriyoruz.

Recent Research on the Cape Gelidonya Metal Cargo: New Insight into Existing Questions

The excavation of the Cape Gelidonya shipwreck by George Bass in 1960 not only marked the beginning of underwater archaeology but also recovered one of about half a dozen shipwrecks from the Mediterranean Sea dating to the Bronze Age. In addition to its copper ingot cargo, the vessel was also carrying large quantities of scrap bronze and various types of metal implements, including a swage block that led the excavator to identify the cargo as the property of an itinerant tinker.

Our new research program on the Cape Gelidonya metals involves typological and compositional analyses, lead and copper isotopy, metallography, and 3D modelling of the ingots, as well as personal and scrap bronze items. Combining these varied methods of inquiry, we aim to provide fresh insight into the metallurgical economy of the eastern Mediterranean Bronze Age, namely the patterns of production, circulation, and consumption of copper and bronze.

This paper presents a preliminary summary of our re-evaluation of the Gelidonya cargo. Our archaeometallurgical results have raised the possibility that chemical differences between the Gelidonya and

Uluburun ingot assemblages should not be exclusively linked to different origins of the metal, because changes in techniques of metallurgical production may have occurred over the roughly hundred-year period that separates the two vessels. Furthermore, typological characterization and use-wear examination of the scrap bronze assemblage indicate that the original interpretation about the onboard presence of an itinerant tinker warrants reconsideration and further discussion. Given these new data, we propose alternative, though not necessarily mutually exclusive, preliminary interpretations.

Hakan Öniz, Akdeniz Üniversitesi (Antalya)

Türkiye'nin Akdeniz Kıyısındaki Tunç Çağı Buluntularına İlişkin Sonuçlar

Akdeniz Üniversitesi tarafından 2018–2020 yılları arasında gerçekleştirilen ve Hayat'ın güney kıyıları ile Antalya'nın batı kıyıları arasındaki alanı kapsayan çeşitli sualtı araştırma projelerinde, MÖ 16. yüzyıldan MS 18. yüzyıla kadar uzanan toplam 125 adet gemi enkazı tespit edildi. Bu batıkların neredeyse %90'ı, MÖ 7. yüzyıldan MS 10. yüzyıla uzanan farklı amfora türleri ile yüklü idi. Bunların yaklaşık %10'u Roma dönemine ait çatı ve yer kiremitleri, mermer bloklar ve lahitler ile Roma ve Bizans dönemi seramikleri ile doluydu. Ayrıca bakır mutfak malzemeleri ve gümüş testilerin olduğu Osmanlı ticaret gemilerini, toplu Osmanlı savaş gemilerini, kargosuz gemi enkazları ve ayrıca MÖ 16.–17. yüzyıla tarihlenen yastık tipli bakır külçeleri olan Tunç Çağı gemi enkazı tespit ettik. Sualtı kazıları sırasında 2018 yılında Adana sahilinde 2, Mersin sahilinde 10 ve Antalya sahilinde 28 gemi enkazı tespit ettik. 2019 yılında Antalya'da 30 gemi enkazı ve 2020 yılında ise Hatay'da 3, Mersin'de 12 ve Antalya'da 42 enkaz tespit edildi. 125 gemi enkazı içerisinde sadece bir tanesinin Tunç Çağı'na tarihlenmesi, bu tür enkazların son derece nadir olduğunu göstermektedir. Tunç Çağı'na tarihlenen bu gemi enkazının sualtı kazısı

2019 yılında Antalya Müzesi ve Akdeniz Üniversitesi tarafından Deniz Arkeolojisi Enstitüsü (INA) ve T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın izni ile başlatılmıştır. INA tarafından kazısı gerçekleştirilen diğer iki Tunç Çağı gemi enkazı, Gelidonya Burnu ve Uluburun gemi batıkları da aynı bölgede gerçekleştirilmiştir. Limanlarda veya doğal sığınaklarda bulunan çapalar da gemilerin hareketliliğini gösterebilir ve çoğu şekil ve üretim malzemeleri temel alınarak tarihlenebilir. Bölgede tespit edilen bir veya üç delikli taş çapalardan bazıları, Doğu Akdeniz'de Tunç Çağı denizciliğinin hareketliliğini göstermektedir.

Results on the Bronze Age Remains from the Mediterranean Coast of Turkey

A total of 125 shipwrecks dating from the sixteenth century BCE to the eighteenth-century CE have been identified during several underwater research projects carried out by Akdeniz University between 2018 and 2020 and covering the area between the southern coast of Hatay to the western coast of Antalya. Almost 90% of these wrecks were loaded with different amphorae types dating from the seventh century BCE to the twelfth century CE. Around 10% of them were loaded with roof and ground tiles, marble blocks and sarcophagi from the Roman period, and ceramics from the Roman and Byzantine Periods. We also identified Ottoman trade ships with copper kitchen materials and silver jugs, Ottoman war ships with cannons, wrecks without cargo, and also a Bronze Age wreck with pillow-type copper ingots dating to the sixteenth–fifteenth century BCE. During these underwater excavations we identified two shipwrecks in front of the coast of Adana, 10 from the coast of Mersin, and 26 from the coast of Antalya during the 2018 season; 30 wrecks from the coast of Antalya in 2019; and three wrecks from Hatay, 12 wrecks from Mersin, and 42 wrecks from the coast of Antalya in 2020. The fact that only one identified wreck out of the total of 125 dates to the Bronze Age shows that such early wrecks are extremely rare. An underwater excavation targeting

this wreck was started in 2019 by the Antalya Museum and Akdeniz University in collaboration with the Institute of Nautical Archaeology (INA) and with the permission of the Ministry of Culture and Tourism of Turkey. Two other Bronze Age wrecks excavated by INA, the Cape Gelidonya and Uluburun shipwrecks, come from the same region. Anchors found in the harbors or natural shelters may also show the mobility of the ships, and many are datable from their shapes and production materials. Some of the one or three-holed stone anchors found in the region indicate Bronze Age seamanship mobility in the eastern Mediterranean.

6. OTURUM | *SESSION 6* KIYI BÖLGELERİ 1 | *COASTAL REGIONS 1*

[Göksel Sazcı, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi](#)

Tunç Çağı'nda Kuzey Ege Savunma Sistemleri

İnsanlar açıkta kaldıkları ilk günden bu yana kendilerini her türlü dış tehlikeye karşı korumaya çalışmışlardır. Avcı toplayıcı dönemlerde, korunma şekli yırtıcı hayvan ve diğer avcı yaratıklardan korumak için içgüdüsel olarak yapılmış, dal ve çırpı ile yapılmış bir çitti. Zamanla, toplumsal yapı daha karmaşık hale geldikçe, savunma sistemleri de buna göre çeşitli malzemeleri ve daha karmaşık özellikleri içerecek şekilde gelişti. Kuzey Ege'de yapılan son araştırmalar, savunma sistemlerinin parçalar olarak yorumlanan ve insanların hareketsiz yaşam tarzına adaptasyonunun çok erken zamanlarına kadar izleyebilen birkaç yapıyı ortaya çıkardı. Tunç Çağı'ndan itibaren, savunma sistemlerinin gelişimi, Troya'da ortaya çıkarılan ve uzun süredir araştırmacılar tarafından analiz edilen mimari kanıtlarla izlenebilmektedir. Maydos Kilisetepe'de son on yılda yapılan çalışmalarda, en erken savunma sistemine ait mimari unsurlar tespit

edilmiştir. Tespit edilen unsurlar, bölgedeki savunma sistemlerinin gelişimindeki eksik dönemlere tekabül eden bir zamana tarihlenmekte ve böylelikle bölgesel geleneklerin aydınlatılmasında yeni bir ışık olmaktadır.

Defense Systems in the Northern Aegean during the Bronze Age

Humans have always sought to protect themselves against outside dangers of any kind since their first stay in the open. In the periods of hunting and gathering, it was a mere fence of branches and twigs instinctively constructed to protect a camp against predatory animals and other preying creatures. Over time, as the societal construct became more complicated, defense systems evolved accordingly to incorporate assorted materials and more complex characteristics. Recent research in the northern Aegean revealed several structures interpreted as parts of defense systems that can be traced back to very early times of humans' adaptation to a sedentary lifestyle. From the Bronze Age onward, the development of defense systems can be traced through the architectural evidence excavated at Troy, which has been long analyzed and studied. During recent work conducted over the last decade at Maydos Kilise-tepe, the very first defense systems were identified. These date to a time that corresponds to the missing periods in the development of defense systems in the region and thus shed new light on regional traditions.

E. Pernicka, Curt-Engelhorn-Centre Archaeometry Mannheim & Tübingen University; **Peter Pavúk**, Charles University (Prague); **Magda Pieniżek**, Tübingen University; **D. Thumm-Doğrayan**, Tübingen University; **S. Blum**, Tübingen University

M.Ö. İkinci Binyılda Troya: Tübingen Kazılarının Kısa Bir Değerlendirmesi

Manfred Korfmann ve Ernst Pernicka başkanlığında gerçekleştirilen Troya kazıları 2012’de sona erdi ve o yıldan günümüze Tübingen ekibi çalışmaların sonuçlarını ve değerlendirmesini yayınlamaya kendilerini adadılar. Şu ana kadar final raporun iki cildi yayınlandı ve diğer iki cilt de halen çalışma aşamasındadır.

Sunumumuzda, 1988 ile 2012 yılları arasındaki büyük keşiflerin ve kazılar sonucunda ortaya çıkan fikirleri anlatacağız. Bu yeni fikirlerin Troya’nın MÖ 2. binyılı (Troia V, VI ve VII) hakkında daha önce bildiklerimizi genişletip değiştirdiğini düşünüyoruz. İlk olarak, kronoloji, tabakalanma, mimari, gömü gelenekleri, seramik, küçük buluntular, ekonomi, ticaret ve yerleşim planları gibi konuları bu yeni perspektiften inceliyoruz. İkinci olarak da kanıtları değerlendiriyoruz.

Böylelikle, Troya’nın coğrafi konumundan ve tabaka V’den VIIb’ye kadarki yerleşim yapısından genelce bahsedip Troya’nın sadece Batı Anadolu yerelindeki değişen rolüne sınırlı kalmayarak genel dünya Tunç Çağı’ndaki konumunu tartışıyoruz.

Troy in the Second Millennium BCE: A Short Résumé after the Tübingen Excavations

The excavations at Troy under the directorship of Manfred Korfmann and Ernst Pernicka ended in 2012, and since then the Tübingen team has focused on the evaluation and publication of the results of this work. So far two volumes of the final publication have been finished and two more are in preparation.

In our presentation we highlight the major new discoveries and ideas triggered by the excavations carried out between 1988 and 2012, which we consider to have expanded and changed our prior knowledge about Troy in the second millennium BCE (i.e., Troy V, VI, and VII). First, we discuss topics such as chronology and periodization, architecture, funerary evidence, pottery, small finds, economy, exchange, and settlement patterns from this new perspective. In a second step, we offer an interpretation of the evidence.

Thus, starting with a brief discussion of Troy's geographic setting and settlement structure from phase V to VIb, we move on to the question of Troy's changing character and role, not only locally but also within western Anatolia and the broader Bronze Age world.

Rıza Tuncel, Doğu Akdeniz Üniversitesi (Kıbrıs); **Armağan Erkanal**, Hacettepe Üniversitesi (Ankara); **Ümit Çayır**, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

Panaztepe: M.Ö. İkinci Binyıl Bölgesel Merkezi

Batı Anadolu'nun orta kıyı şeridinde yer alan Panaztepe'de çalışmalar 1980'lerin sonlarından beri devam ettirilmektedir. O zamandan beri yapılan çalışmalar Panaztepe'nin MÖ 2. binyıla tarihlenen en önemli yerleşimlerden biri olduğunu kanıtlamıştır. Ege ve Orta Anadolu dünyalarıyla etkileşim daha önceki dönemler için kanıtlanmış olsa da, arkeolojik kanıtlar Geç Tunç Çağı boyunca daha geniş kapsamlı bir etkileşimin olduğunu göstermektedir. Bu etkileşim, muhtemelen bölgede yaşayan çokkültürlü bir topluluğun varlığına işaret eden, çeşitli gömü geleneklerinin tespit edildiği Panaztepe Geç Tunç Çağı mezarlığında açıkça görülmektedir.

Bu sunumda, ölü gömme verileri ve yerleşimin GTÇ kontekstlerinden elde edilen kanıtları birleştirerek, yerleşimin çok kültürlü yönlerine dair

ipucu veren kanıtları tartışıyoruz. Böylelikle, bölge ile daha geniş Ege dünyası (örneğin Mikenler), daha geniş Batı Anadolu dünyası ve Anadolu'nun daha iç bölgeleri arasındaki ilişkilerin önemli kanıtlarını sunarken, bölge ile ilgili mevcut tarihi kayıtları (çoğunlukla Hitit kaynakları) da tartışıyoruz.

Panaztepe: A Second-Millennium BCE Regional Center in Context

Panaztepe, located on the central coastline of western Anatolia, has been investigated since the late 1980s. Since then, it has proven to be one of the most significant sites dating to the second millennium BCE. Although interaction with the Aegean and central Anatolian worlds is attested for earlier phases, the archaeological record shows a greater abundance of far-reaching contacts during the Late Bronze Age. This is clearly shown by Panaztepe's LBA cemetery, which displays a variety of burial customs probably evincing the presence of a multicultural population residing at the site.

In this paper we discuss the evidence hinting at multicultural aspects of the site, combining the funerary data and evidence from the excavated LBA contexts of the settlement. Thus, we provide substantial proof of the contacts between the site and the wider Aegean world (e.g., the Mycenaeans), the wider western Anatolian world, and the more inland regions of Anatolia, while also discussing the available historical records (mainly from Hittite sources) concerning the region.

Aylin Ü. Erdem, Ege Üniversitesi (İzmir)

Bayraklı Höyüğü'nün (Eski Smyrna) Tunç Çağ Tabakalarına Dair Yeni Araştırmalar

Bayraklı (Eski Smyrna), İzmir'in Bayraklı ilçesinde yaklaşık 100 hektarlık bir alanı kaplamaktadır. 1948'den beri devam eden sistematik arkeolojik kazılar MÖ 3. binden (Erken Tunç Çağı), MÖ 3. yüzyıla kadar kesintisiz bir yerleşimi açığa çıkarmıştır. Fakat, geçtiğimiz yıllara kadar Tunç Çağı tabakalarının araştırılması son derece kısıtlı bir alanda yapılmıştı.

1949 yılındaki arazi çalışmalarında H, A ve B aşmalarında MÖ 2. binyıl kalıntlarına rastlanmıştır. 2015 yılından beri de kazı çalışmaları H aşmasında bulunan Tunç Çağı tabakalarında sürdürüldü. Kazı çalışmaları Tunç Çağı tabakasının, Orta Tunç Çağı'ndan Geç Tunç Çağı'na kadar 5 ayrı alt tabakaya bölündüğünü gösterdi. Alt tabakalar atölyeler olarak yorumlanan mimari kalıntılardan oluşur. Bu alt tabakalarda ele geçen seramikler Orta Anadolu ve Ege kültürel geleneklerini taşır ve Orta ve Geç Tunç Çağı kentlerinde ele geçen mallarla büyük benzerlik gösterir. Sunumda Bayraklı'da bulunan mimari kalıntılar, küçük buluntular ve seramikler eşliğinde höyükteki MÖ 2. binyıl yerleşimini konu alıyor.

Recent Investigations of the Bronze Age Layers at Bayraklı (Old Smyrna)

Bayraklı (Old Smyrna) is located in the Bayraklı district of İzmir and covers an area of approximately 100 hectares. Systematic archaeological excavations have been carried out since 1948 and prove the existence of an occupational sequence extending from the third millennium BCE (Early Bronze Age) to the third century BCE without interruption. However, until recent years, study of the Bronze Age layers was very limited.

In 1949, during the old phase of fieldwork, remains dating to the second millennium BCE had been uncovered in Trenches H, A, and B. Since 2015 studies have been conducted on the Bronze Age layers discovered in Trench H. According to the excavation records, a total of five distinct layers dating to the Middle and Late Bronze Age have been identified, and they are mostly represented by architectural units interpreted as workshops. The pottery obtained from these layers reflects the traditions of both Central Anatolian and Aegean cultures, with comparanda found at other neighboring sites dating to the Middle and Late Bronze Ages. This presentation discusses the data of the second millennium BCE occupation at Bayraklı by looking at architecture, small finds, and especially pottery traditions.

7. OTURUM | SESSION 7 KIYI BÖLGELERİ 2 | COASTAL REGIONS 2

Yaşar Ersoy, Yaşar Üniversitesi (İzmir); **Elif Koparal**, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi (İstanbul); **Rik Vaessen**, RAAP Archaeological Consultancy (Zutphen)

Klazomenai ve Çevresi: Batı Anadolu'nun M.Ö. İkinci Binyılının Kültürel Dinamiğine Yerel Yaklaşımlar

Uzun soluklu araştırma projeleri ve kazılara rağmen Batı Anadolu sahil kesiminin MÖ 2. ve 1. binyıl arkeolojisi ve kültürel karakteri pek açık değildir. Bunun sonucu bölgede yaşamış yerel topluluklar kendi bağlamlarında tanımlanmak yerine halen daha geçerli olan “Egelilikleri” veya “Anadolulukları” ile tanımlanırlar. Bölgedeki birçok yerleşimden edilen bilgi ise, genel kanının aksine, Çanakkale Boğazı ve Kriyo Burnu arasında Güneybatı Türkiye’de kalan bölgenin bir hayli çeşitli olduğunu gösteriyor. Bölgenin değişik kentlerdeki gelişmelerin ve dinamiklerin yerel bir ağ içinde gerçekleştiği gözlemleniyor.

Sunumda, bu önemli yerel bağlamı Klazomenai özelinde geliştireceğiz. Klazomenai'nin Geç Tunç Çağı ve Erken Demir Çağı'nın başındaki kültürel karakterini, Klazomenai, Teos ve Lebedos sınırları içinde yürütülen arkeolojik kazıların ve yüzey araştırmalarının sonuçları eşliğinde inceleyeceğiz. Çeşme Yarımadası ve İzmir Körfezi'ni de hesaba katarak kara ve denizdeki gelişmeleri anlamaya çalışacağız. Bu yeni yaklaşımın ışığında, Batı Anadolu sahil kesiminin kültürel dinamiklerine yerel bir yaklaşımın bizlerin nasıl Ege ve Anadolu dünyasını anlamamıza yardımcı olacağını göstermeye çalışacağız.

Klazomenai and its Environs: a Local Perspective on Cultural Dynamics in Coastal Western Anatolia during the Late Second Millennium BCE

In spite of various long-term research projects and excavations, the archaeology and the cultural characteristics of the western coast of Anatolia during the second and early first millennia BCE is still rather obscure. As a result, local communities have tended to be (and often still are) defined in terms of their "Aegeanness" or "Anatolianness" rather than on their own terms. However, the available evidence gathered from various sites suggests that the region between the Dardanelles and Cape Crio in Southwest Turkey is highly diverse, showing many local peculiarities and characteristics, and it also indicates that developments at different sites were rooted in a particular local configuration that was at the same time entwined in local and supra-local networks of interaction. In this paper we intend to further develop this notion from the perspective of Klazomenai. We will define the cultural character of Klazomenai during the Late Bronze Age and beginning of the Early Iron Age combining the archaeological evidence provided by the excavations at the site and by the field surveys conducted in the territories of Klazomenai, Teos, and Lebedos. We will also investigate how developments tie in with the site's terrestrial and maritime environs on the Çeşme Peninsula and the Gulf

of Izmir. Based on the insights provided by this exercise, we will then discuss the implications for our understanding of the cultural dynamics in coastal western Anatolia and its position within the wider Aegean and Anatolian worlds.

Vasif Şahoğlu, Ankara Üniversitesi; **Ümit Çayır**, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi; **Ümit Gündoğan**, Batman Üniversitesi; **İrfan Tuğcu**, Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi; **Mustafa İncirlili**, Ankara Üniversitesi; **Ramazan Güler**, Ankara Üniversitesi

Çeşme-Bağlararası: M.Ö. İkinci Binyılın İlk Yarısında Orta Kıyı Batı Anadolu Arkeolojisi Üzerine Yeni Perspektifler

Bağlararası, Çeşme'nin (İzmir) kalbinde, Sakız Adası'na bakan konumda kıyı Tunç Çağı yerleşim yeridir. Yerleşimde iskân olmayan kısa dönemin ardından, en erken MÖ 3.binyılın ortalarından Geç Tunç Çağı'na kadar iskân tespit edilmiştir. Bağlararası'nın kültürel evreleri arasındaki boşluklar, bölgenin uzun tarihi boyunca yaşanan jeomorfolojik değişimlerin yansıması olarak görölmektedir.

Çeşme-Bağlararası'nın ana kullanım evresi, MÖ 2. binyılın ikinci çeyreğine tarihlenmektedir (CB 2). Bu dönemde yerleşim, yerel kıyı Batı Anadolu karakteri sergilemektedir. Aynı zamanda Ege Minos ile olan bağlantıların ilk izlerini taşır. Bu evrede Bağlararası şiddetli deprem geçirmiş olmasına rağmen yerleşimde yaşam kesintisiz olarak devam etmiştir.

Bir sonraki evre (CB 1), güçlü Minos etkisi ve Minoalılaşma unsurlarının tespit edildiği, kültürel kırılmayı temsil eder. Bu dönemde yerleşim, Ege deniz yolları ile yakın bağlantı içerisinde bir kıyı merkezine dönüştürölmüş olmalıdır.

Bağlararası, Ege kıyı şeridinde, nispeten yeni keşfedilmiş bir yerleşimdir ve bizlere yere bir yerleşimin nasıl bir denizcilik merkezine dönüştüğü hakkında bilgiler vermektedir.

Çeşme-Bağlararası: Fresh Perspectives on the Archaeology of Central Coastal Western Anatolia during the First Half of the Second Millennium BCE

Bağlararası is a coastal Bronze Age settlement situated at the heart of Çeşme (İzmir) that faces the island of Chios. The site was inhabited at least from the mid-third millennium BCE until the Late Bronze Age, with breaks in its habitation sequence. The gaps in the cultural sequence of Bağlararası seem to reflect geomorphological changes in the region during its long history.

The main occupation phase of Çeşme-Bağlararası dates to the second quarter of the second millennium BCE (CB 2). The settlement exhibits a local coastal western Anatolian character during this period and also provides the first traces of contacts with the Minoan Aegean. Bağlararası went through a severe earthquake during this phase, but life continued without a break at the site.

The following level (CB 1) represents a cultural break at Bağlararası, with strong Minoan and Minoanizing elements. The site must have been transformed into a coastal hub in close connection with Aegean maritime sea routes.

Bağlararası is a relatively newly discovered settlement on the eastern Aegean coastline which gives us new insights on the transformation of a local settlement into a maritime center.

[Ivonne Kaiser, State Museum Nature and Man \(Oldenburg\)](#)

Milet: 20 Yıllık Seramik Araştırmalarının Yeniden Değerlendirilmesi

Milet'in Tun Çağları'na tarihlenen alanının kazılması sırasında ve daha sonra 1990'larda ve 21. yüzyılın başlarındaki, kısmen yeniden yapılan kazılarda, Ege ve Girit kökenli zengin buluntu grubu, özellikle kazı alanının da boyutları göz önüne alındığında oldukça şaşırtıcıydı. Gerçekleşen alışmalar neticesinde bölge kıyı Batı Anadolu için önemli bir nokta haline geldi. Diğer buluntuların yanında Girit, Doğu Ege ve Kiklad seramiklerinin miktarı ve kalitesi, Milet'in Menderes Nehri'nin başlangıcında konumlanmış önemli bir topluluk olduğu görüşünü destekledi. Buna ek olarak, ithal Ege seramiklerinin miktarı, yerel retim Minos etkili seramiklerin miktarından daha da fazla idi. Geç Tunç Çağı'nın başlarında (Milet IV) hem domestik hem de ritüel kullanımlara ait olduğu düşünülen eşyalarda standartlaşmış bir repertuar ortaya çıkmıştır. Bu sonuçlar, bu dönemde Ege/Girit kökenli halk ile yerli halkın bir arada yaşadıkları varsayımını doğrulamıştır. Çanak mlek buluntularının yanı sıra mlekilik malzemeleri de (mleki arkı, fırın gibi) Ege varlığının göstergesi olarak kabul edilmiştir. Son kazı sezonundan neredeyse 20 yıl sonra, bölgedeki diğer kazı alanları ve seramik çalışmalarında kaydedilen ilerleme ile birlikte bu teorilerin hâlâ geçerli olup olmadığını sorgulamanın zamanı geldi.

Miletus: 20 Years of Pottery Study Reassessed

When the Bronze Age site of Miletus was excavated, and during the partial re-excavation conducted in the 1990s and at the beginning of the twenty-first century, the rich finds of Aegean and Cretan origin were astonishing, especially when compared to the small scale of the excavated area. For western coastal Anatolia the site became a significant spot. The amount and quality of Cretan, East Aegean, and Cycladic pottery (along with other valuable finds) supported the view that Miletus must have been some kind of important community at the mouth of the Meander river. As if that wasn't enough, the number

of imported Aegean ceramics was exceeded by the quantity of locally made “Minoanizing ceramics.” A standardized repertoire appeared at the beginning of the Late Bronze Age (i.e., Miletus IV) and included both household items as well as ritual implements. This confirmed the assumption that, during this period at the latest, Aegeans/Cretans settled in the peninsula together with or next to indigenous people. Beside the pottery itself, also pottery equipment (such as potter’s wheel and kiln) were considered as indicators of Aegean presence. Almost 20 years after the last excavation season, it is time to ask whether these theories still hold true in view of other excavated sites in the area and the general progress made in ceramic studies.

8. OTURUM | SESSION 8 İÇ BATI ANADOLU | INLAND WESTERN ANATOLIA

Chris Roosevelt, Koç Üniversitesi ANAMED (İstanbul)

M.Ö. İkinci Binyılda Kaymakçı'nın Mekânsal Yapısı ve Stratigrafisi

Gediz Nehri vadisinin Marmara Gölü havzasındaki Kaymakçı sırtında yer alan kalıntılar, Batı Anadolu'daki MÖ 2. binyıla tarihlenen bir sitadelin mekânsal yapısının tamamen keşfedilmesine olanak sağlamaktadır. Seyitömer gibi geniş çapta kazılmış alanlar dışında, kazı çalışmaları başlamadan önce, bölgedeki hiçbir yerleşim mekânsal yapının bu kadar eksiksiz bir resmini sunamamıştır. Kaymakçı'nın hem birincil kullanım döneminden sonra terk edilmesi hem de minimum tortu birikimine izin veren açık konumu sayesinde, MÖ 2. binyıl kalıntıları yüzeyde veya yüzeye yakın seviyede korunmuş ve kalıntılara zarar vermeyen yöntemler ile tespit edilmesine olanak sağlamaktadır (örneğin mikrotopografi ve jeofizik). Ancak yüzey seviyesinin bu denli yakınındaki kalıntıların tabakalanması ve tarihlenmesinin öğrenmenin tek yolu kazı çalışmasıdır. Yapılan kazılar, şaşırtıcı olmasa da

Kaymakçı'nın iskan tarihinin MÖ 2. binyıl olduğunu pekiştirmiştir. Yüzeyin hemen üzerinde yer alan kalıntıların doğal ortama direkt teması ve doğal erozyonla birlikte oluşan antropojenik bozulma, Kaymakçı Geç Tunç Çağı'nın son evrelerinin farklı şekilde korunması ile sonuçlanmış ve bu nedenle kalıntılar bazı alanlarda korunmuş olsa da bazı alanlarda da aşınmıştır. Sadece yüzey araştırmaları ile tespit edilmiş diğer yerleşimlerin mekânsal yapılarına atıfta bulunan bu sunum, Kaymakçı'nın mekânsal yapısını stratigrafik kanıtlar ile destekleyerek alanın en çok aşınmış kısmı ile en iyi korunmuş bölgelerinin tarihlendirilmesi ve gelişimini tartışmaktadır.

Spatial Structure and Stratigraphy at Second-Millennium BCE Kaymakçı

The ridgetop remains of Kaymakçı in the Marmara Lake basin of the Gediz River valley provide one of the fullest exposures available of the spatial structure of a second-millennium BCE citadel in western Anatolia. With the exception of extensively excavated sites such as Seyitömer, no other site in the area has provided so full a picture of spatial structure, even before excavations began. Thanks both to the abandonment of Kaymakçı after its primary period of use and to its exposed location that allows only minimal sediment accumulation, second-millennium BCE remains are preserved at or near the surface, readily detectable by non-invasive approaches (e.g., microtopography and geophysics). Only with excavation, however, has it become possible to assess the stratigraphy and dating of near-surface remains, showing unsurprisingly that they are a palimpsest of Kaymakçı's second-millennium BCE occupation history. Natural erosion associated with the exposed location together with anthropogenic degradation from recent plow-zone perturbations have resulted in non-uniform preservation of the latest Late Bronze Age features of the site, preserved in some places and eroded elsewhere. With reference to the spatial structures of nearby sites known only from surface

explorations, this paper juxtaposes Kaymakçı's spatial structure with stratigraphic evidence to discuss what parts of the site have been most degraded as well as the dating and development of its best preserved areas.

Sevinç Günel, Hacettepe Üniversitesi (Ankara)

M.Ö. İkinci Binyılda Çine-Tepecik'in Sosyokültürel Yapısı

Ege Bölgesi'nde tarihöncesi dönemlerden itibaren toplumlar arasındaki kültürel etkileşimi etkin kılan faktörlerden biri, ulaşım olanak sağlayan doğal yollardır. Büyük Menderes'in güney kollarından Çine Çayı'nın uzandığı ovadaki konumuyla Çine-Tepecik, Kalkolitik Çağ'dan Tunç Çağları sonuna değin bölgelerarası kültürel ve ticari iletişimi aktif olan bir yerleşim sürecini ortaya koymuştur. Bu kronolojik gelişimde, M.Ö. 2. binyıl yerleşmesi savunma sistemine sahip bir kentleşme modelini yansıtmaktadır. Orta Tunç Çağı'nda Batı Anadolu mimari geleneğine sahip yerleşmede inanç sistemine ait kült eşyaları, Anadolu, Ege ve Doğu Akdeniz bölgeleriyle ikonografik birlikteliği ortaya koymuştur. Tepecik'te hammadde kaynaklarına yönelik yoğun kullanım gören obsidyenler, Melos ve Giali adaları ile Orta Anadolu kökenli bir dağılımı vermektedir. Alet teknolojisinin yanı sıra obsidyen kaplar ise, Orta Tunç Çağı kültür tabakasının prestij ürünleri olarak taş kap endüstrisine yeni örnekleri kazandırmıştır. Geç Tunç Çağı'na tarihlenen kulelerle güçlendirilmiş surla çevrili yerleşim, Orta Anadolu'da Hitit İmparatorluğu ile, batıda ise Miken kültürüyle sıkı ilişkileri ve etkileşimi yansıtan arkeolojik ve filolojik verileriyle dikkati çekmektedir. Tepecik'in sosyokültürel yapısında ekonomik anlamda belli bir organizasyonun varlığına ışık tutan kanıtlar depo birimlerini öne çıkarmaktadır. Bu yapılarda kentin ihtiyacını karşılayan ürünlerin muhafaza edildiği pithoslar, yerel yönetime bağlı olan bir ekonomik sistemi yansıtmaktadır. Bunu destekleyen kanıtlar, Resmi Depo Yapısı'nda pithoslarla birarada ele geçen mühür baskıları olup

Hitit İmparatorluk dönemine tarihlenen filolojik verilerdir. Luvi hiyeroglifli mühür baskılarından biri Çine-Tepecik merkezinin Arzawa ülkesi/Mira topraklarının güneyinde bir kent konumunda olduğunu desteklemektedir. Diğer mühür baskısında ise Hitit ikonografisinden tanınan bir prens ve hiyeroglif yer almaktadır. Mühür baskıları, Çine-Tepecik yerel yönetiminin Hitit İmparatorluk dönemi krallarıyla olan bağlantısına ve aynı zamanda Hititlerin Batı Anadolu Bölgesi'ndeki varlığına ışık tutmaktadır. Öte yandan yerleşmede, Miken boya bezeli kaplar, Miken kültürünün seramik geleneğinden bilinen motif ve resimsel anlatıma yönelik figüratif örnekleri ortaya koymakta ve Ege dünyasıyla benzer bir kronolojik gelişimi göstermektedir. Anadolu'da kültürel ve ticari ilişkilerin geniş bir coğrafyada yaşandığı M.Ö. 2. binyılda, Çine-Tepecik gelişmiş bir yerleşim yapısı ve bölgelerarası bağlantılarıyla bölge arkeolojisine katkı sağlamaktadır.

The Socio-Cultural Structure of Çine-Tepecik during the Second Millennium BCE

Since prehistory one of the factors stimulating cultural interactions between societies in the Aegean Region is the existence of natural routes that enable communication and exchange. With its strategic location on the plain where the Çine stream extends from the southern part of the Büyük Menderes system, the site of Çine Tepecik has been characterized by active trade and intense interregional cultural exchange from the Chalcolithic to the end of the Bronze Ages. Within this chronological development, the second millennium BCE phase is characterized by the development of an urban settlement surrounded by a defense system whose architecture aligns with the general architectural tradition of western Anatolia during the Middle Bronze Age (MBA). The cult objects unearthed for this phase revealed iconographic similarities with the Anatolian, Aegean, and eastern Mediterranean regions. In addition to cult objects, obsidian artifacts are used extensively at Çine Tepecik and show a wide distribution in

terms of sources and provenance, from the islands of Melos and Giali to central Anatolia. The quality and variety of production (exemplified by the making of obsidian pots in addition to stone pots) show an advancement in the technological repertoire at the site during the MBA, with everyday objects but also prestige products.

During the Late Bronze Age (LBA), the settlement was surrounded by a fortification wall reinforced with several towers. The archaeological and epigraphic remains of this period reveal close relationships and interactions with the Hittite Empire in central Anatolia and the Mycenaean culture in the west. The storage units identified during excavations are a confirmation of the economic organization of Tepecik's socio-cultural structure. The pithoi and pithos' fragments found in these buildings, which stored products that met the needs of the community, indicate the existence of an economic system controlled by the local authorities. Other evidence supporting the existence of a controlled economic system are seal impressions. These were found together with the pithos remains in the storage units and can be dated to the Hittite Empire Period. The deciphering of the Luwian hieroglyphs on one of these seal impressions supports the identification of Çine-Tepecik with a settlement located in the southern area of the Arzawa Lands (perhaps in the kingdom of Mira). Another seal impression mentions a prince known from Hittite epigraphic sources. These two seal impressions shed light on the connection of Çine-Tepecik's local authority with the Hittite kings and on the presence of the Hittites in western Anatolia. On the other hand, Mycenaean painted vessels are striking. These vessels reveal figurative motifs and pictorial expressions known from the ceramic tradition of Mycenaean culture, and show a similar chronological development with that of the Aegean world.

To conclude, in the second millennium BCE, when vivacious trade and cultural exchange characterized a wide portion of Anatolia, Çine-

Tepecik showed a developed settlement structure and interregional connections, the study of which greatly contributes to a better understanding of the archaeology of western Anatolia.

Erim Konakçı, İzmir Demokrasi Üniversitesi

M.Ö. İkinci Binyılda Asopos Tepesi

Denizli İli Laodikeia Antik Kenti sınırları içerisinde kalan Asopos Tepesi 2007–2013 yılları arasında arkeolojik kazı çalışmalarıyla incelenmiştir. Yürütülen kazı çalışmalarında yerleşimin ilk olarak Orta Kalkolitik Dönemde iskân edildiği, iskansız geçen bir dönemin ardından, Orta ve Geç Tunç Çağlar’da, Demir Çağ’da, Helenistik ve Roma dönemlerinde iskân edilmeye devam ettiği tespit edilmiştir. Yerleşim özellikle Geç Roma dönemindeki yoğun inşa faaliyetlerinden ötürü önemli derecede tahribata uğramış olsa da Orta ve Geç Tunç Çağ süreci hakkında bir takım önemli veriler elde edilmiştir. MÖ 2. binyılın başı ile iskân edilen yerleşim yaşanan iskansız bir dönemin ardından MÖ 14. yüzyılda yeniden iskân edilmiştir.

Asopos Tepesi Geç Tunç Çağı tabakasında (tabaka V) farklı mal gruplarına ve formlara ait çok sayıda seramik, çeşitli mekanlara bağlı duvarlar, tabanlar, çöp çukurları, seramik fırını ile ilişkili bir biçimde bulunmuştur. Yerleşimde tespit edilen GTÇ çanak çömlekleri yerel karakterde olup içerisinde hiçbir Miken seramiği bulunmamaktadır.

İki evre ile temsil edilen Orta Tunç Çağ tabakası (VIa-VIb), yaklaşık MÖ 1950–1700 yılları arasına tarihlenmektedir. Bu tabakayı mekân duvarları, tabanlar, çöp çukurları, fırın, ocak gibi mimari unsurlar temsil etmektedir. Söz konusu tabakanın her iki evresinde tespit edilen seramiklerin mal grupları ve formları genel anlamda benzer niteliktedir.

Bildiride, Laodikeia Asopos Tepesinde MÖ 2. binyıl boyunca yaşanan iskân sürecinin özellikle küçük buluntu ve çanak çömlek verilerinden yola çıkararak MÖ 2. binyıl dünyası içerindeki yeri ve önemi tartışılacaktır.

Asopos Tepesi During the Second Millennium BCE

Between 2007 and 2013 archaeological investigation was conducted at the site of Asopos Tepesi, located within the borders of Laodikeia in the modern-day province of Denizli. Fieldwork allowed us to determine that the settlement was first occupied during the Middle Chalcolithic, and after a brief hiatus it continued to be inhabited during the Middle and Late Bronze Ages, as well as Iron Age, Hellenistic and Roman periods. Despite the fact that the archaeological settlement was heavily disturbed by Late Roman building activities, it was possible to gather significant information regarding the Middle and Late Bronze Age occupation phases at the site. Following an early 2nd Millennium MBA occupation, the hill was resettled only in the 14th century BCE.

The Middle Bronze Age layer, divided into two phases, lasted from about 1950 BCE to 1700 BCE. This layer was represented by a number of walls belonging to different structures, surface features, mittens/trash pits, and hearths. The ceramic assemblages from both sub-layers are generally very similar in shape and form.

In the Late Bronze Age layers at Asopos Tepesi, ceramic sherds and vessels with different shapes and styles were found in various contexts (walls, surfaces, mittens, and ceramic hearths associated with buildings). The Late Bronze Age ceramic assemblage shows local characteristics, with no Mycenaean sherds.

In this symposium, we will discuss the characteristics of the settlement and its importance within the contemporary 2nd Millennium BCE regional context through the small finds and ceramics data.

Eşref Abay, Ege Üniversitesi (İzmir); Fulya Dedeoğlu, Ege Üniversitesi (İzmir)

Batı Anadolu M.Ö. İkinci Binyıl Yerleşimlerinin Sosyoekonomik Örgütlenmesine Dair Yeni Yaklaşımlar: Beycesultan Örneği

Yazılı kaynaklar Orta Tunç Çağı'ndan beri Batı Anadolu'da hüküm süren "Arzawa" adında bir politik oluşumdan bahsederler. Her ne kadar "Arzawa" teriminin zaman içerisinde sınırları değişen bir politik yapıyı, yoksa birden fazla politik yapıyı içinde barındıran bir konfederasyon mu olduğu açık değilse de bu oluşumun Hitit Devleti ile rekabet edecek kadar düzenli ve güçlü olduğu açıktır. Yazılı kaynaklara paralel olarak, MÖ 2. binyılda bölgedeki yerleşim yerlerinden edinilen hem mimari hem de maddi kültür örnekleri gibi arkeolojik veriler de gelişmiş bir yapının bölgede hüküm sürdüğüne işaret eder. Buna rağmen, bölgedeki sosyoekonomik sistemin nasıl Batı Anadolu'da bu dönemde gelişmiş olduğuna dair çalışmalar neredeyse yoktur.

Beycesultan Höyük'te 5. tabakada geçtiğimiz yıllarda yapılan arkeolojik çalışmalar bu konu hakkında veri sağlamaktadır. MÖ 17.yüzyıla yani Geç Tunç Çağı'nın erken dönemlerine ait 5. tabakaya ait iki alt katman yerleşim içindeki düzene, içsel gelişime ve çöküşe ışık tutuyor. Bu sunumda, Beycesultan Höyük'teki yerleşim içi dinamikleri anlamamıza yardımcı olan Yukarı Menderes Havzası Yüzeysel Araştırması'nda elde edilen verilerle kentin yerleşim planına bütünsel bir yaklaşım hedeflenecektir.

New Insights into the Socio-Economic Organization of Western Anatolian Settlement in the Second Millennium BCE: A Case from Beycesultan

Historical sources refer to a political formation called “Arzawa” in western Anatolia from the beginning of the Middle Bronze Age. Although it is unclear whether the name “Arzawa” corresponds to a political unit whose borders changed from time to time, to a confederation which included more than one political unit, or to a geographical area, it is obvious that this formation was both organized and strong enough to compete with the Hittite State. In parallel with the written sources, archaeological data also show the existence of highly developed settlements in the context of architecture and material culture since the beginning of the second millennium BCE. Nevertheless, studies on the socioeconomic system that might have developed in western Anatolia during this period are almost nonexistent.

Archaeological studies carried out in Layer 5 of Beycesultan Höyük in the most recent years have provided new data on this subject. The archaeological evidence of the two-phase Layer 5 settlement, dating back to the seventeenth century BCE (i.e., an Early Phase of the Late Bronze Age), provide some evidence on the nature of intra-settlement organization, its internal transformation, and eventually its collapse. In this presentation, we aim to provide a more holistic reading combining data from the Upper Menderes Basin field survey, which are related both to intra-settlement organization at Beycesultan Höyük and its mechanism, and to the settlement patterns of the site’s hinterland.

Mahmut Bilge Baştürk, Anadolu Üniversitesi (Eskişehir)

şarhÖyük-Dorylaion'da M.Ö. İkinci Binyıl: Hitit İleri Karakolu mu Yoksa Yerel Bir Merkez mi?

Modern Eskişehir ili merkezinin kuzeyinde yer alan şarhÖyük-Dorylaion kenti Orta Anadolu Platosu'nun kuzeybatı hattında kuzey ve batıdan Hitit merkez topraklarına doğal geçiş yolları üzerinde bulunur. Yerleşimin stratejik konumu Geç Kalkolitik'ten (en güncel sonuçlara göre) başlayarak MS 3. yüzyılın sonuna kadarki kesintisiz yerleşimden anlaşılmaktadır. MÖ 2. binyıl tabakasındaki kazılar 250 metre çapında bir "Hitit" yerleşimini ortaya çıkardı ve bu yerleşim en az beş tabakaya ve alt tabakalara bölündü. En erken Hitit yerleşim tabakasına henüz erişilmemiş olmasına rağmen, kazılar MÖ 16. yüzyıldan 13. yüzyıla kadar bir yerleşimin stratigrafisini ve tabakalanmasını gün yüzüne çıkardı. şu ana kadar açığa çıkarılan mimari kalıntılar, sur duvarı ya da saraylara benzemese de sıkça ele geçen resmi mühür ve damgalar Hitit merkezi yönetimiyle ilişkilerin yakınlığını gösteriyor. Ele geçen seramikler, küçük buluntular, takılar ve ok uçları Orta Anadolu Hitit merkezleriyle şarhÖyük arasındaki yakın ilişkileri destekliyor. Bu çalışma şarhÖyük'teki MÖ 2. binyıl kalıntılarına ve buluntularına odaklanmaktadır. Ele geçen bu materyallerin Hitit merkezlerindeki paralellere olan benzerlik ve farklılıkları tartışılacaktır. Böylelikle, Hitit İmparatorluğu'nun batı sınırının arkeolojik ve yazılı metinler eşliğinde daha iyi anlaşılması amaçlanacaktır.

The Second Millennium BCE at şarhÖyük-Dorylaion: A Hittite Outpost or a Local Center?

The site of şarhÖyük-Dorylaion, located to the north of the city center of modern Eskişehir, lies on the northwestern extension of the Central Anatolian plateau, on a route that connects a series of natural passes from north and west to the Hittite heartland. The strategic importance

of the site is attested by the continuous occupation of the settlement located on the mound, which started during the Late Chalcolithic period (according to the most recent data) and continued until the end of the thirteenth century CE. The second millennium BCE layers that have been unearthed suggest a large “Hittite” settlement, extending approximately 250 m in diameter, with at least five main occupation phases and a series of sub-phases. Although the earliest levels of the Hittite settlement have not been reached yet, excavations carried out so far provide a rough stratigraphical order and chronology going from the sixteenth century until the end of the thirteenth century BCE. The architectural data uncovered so far do not resemble any monumental remains such as fortification walls or palatial residences, but the rare presence of high official seals and sealings indicate a close connection with the Hittite heartland. The similarity of the pottery assemblage and small finds such as pendants, arrowheads, and other objects also suggests a close relationship with Central Anatolian Hittite centers. This paper focuses on the second millennium BCE remains and finds from Şarhöyük. It analyses their similarities and differences with those from Hittite centers and aims to discuss the question of the western border of the Hittite Empire with the help of archaeological and literary evidence.

Hazırlayanlar | *Prepared by*

Dalila Maria Alberghina

Tunç Kaner

Orhan Efe Yavuz

Naz Uğurlu

Alican Kutlay

Buket Coşkuner

Peter Pavúk

Magda Pieni zek

Chris Roosevelt

Koç Üniversitesi, Anadolu Medeniyetleri Araştırma Merkezi
(ANAMED)

İstiklal Cad. No.181 Merkez Han 34433 Beyoğlu İSTANBUL - TÜRKİYE

anamed.ku.edu.tr

İstanbul, 2021